

A group of seven young adults of various ethnicities and styles are smiling and posing closely together outdoors. The group includes a man with a beard and a blue beanie, a woman with long dark hair, a man with a beard and glasses wearing a cap, a woman with curly hair, a man with a beard and glasses, a woman with blonde hair and glasses, and a woman with long dark hair. They are all smiling and looking towards the camera. The background is a bright, out-of-focus outdoor setting with green foliage.

Zijn gemengde ngo's de toekomst?

“De samenleving van de toekomst zal gemengd zijn” – de beroemde voorspelling van Senghor kondigde jaren geleden al het ontstaan van een universele beschaving aan. In veel Europese landen wordt die nieuwe wereld stilaan een realiteit. Toch lijken sommige bastions vastgeroest in lang vervlogen tijden. Hoe lang is het nog wachten op gemengde ngo's?

“ Een tijd geleden moedigde de DGD de ngo's aan om zich te groeperen, om samen te werken. Dat heeft weinig resultaat gehad. We merkten dat de ngo's weinig voelden voor samenwerking. Ze werken het liefst op zichzelf.

Als lappendeken van culturen en herkomsten toont Europa vandaag de dag een nieuw gezicht, dat rijk geschakeerd en complex is. Het weerspiegelt een veranderde identiteit, die niet gelijk is aan de optelsom van twee aparte identiteiten, maar volledig nieuw en specifiek, een derde identiteit: een gemengde identiteit. Maar hoewel die hybriditeit volop aanwezig is in allerlei expressievormen die haar vervoermiddel zijn (zoals cultuur), is ze grotendeels afwezig in andere sectoren van de samenleving, die wel onneembare bastions lijken. Dat is, volgens ons, het geval bij onze ngo's die, hoewel ze in het Zuiden wel steeds nauwere banden hebben met lokale actoren, in het Noorden toch vooral op zichzelf terugplooiën. Weinig ngo's onderhouden relaties met de diaspora's die in ons land talrijk aanwezig zijn, maar wel een parallel universum lijken, zelfs al streven ze gelijkaardige doelen na. Hoe kunnen we meer bruggen bouwen tussen deze werelden?

Staat de relatie tussen diaspora's en ngo's vandaag niet meer hoog op de agenda, nog niet zo lang geleden vormde ze de rode draad in veel discussies over ontwikkelingssamenwerking. Edgard d'Adesky herinnert zich nog goed waarom de DGD destijds migranten wilde betrekken bij ontwikkelingsprojecten:

© SANDYO - FOTOLIA

Een veelbelovende start

“ Dat was eind jaren 90. De toenmalige staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, Reginald Moreels, had veel voeling met de burgermaatschappij in het algemeen en met de diaspora's in het bijzonder. Parallel daarmee wilden de EU en de IOM de toestroom en opvang van migranten meer gaan reguleren. Ook de kwestie van de terugkeer van migranten speelde toen, en lag bij ons bijzonder gevoelig na het drama dat Se-

mira Adamu overkwam. België wilde ervoor zorgen dat die terugkeer ook succesvol kon verlopen. Aan migranten die weer naar huis wilden, werd een opleiding aangeboden die hen moest helpen kleine bedrijven op te richten. We hebben toen verschillende pogingen gedaan om diasporaverenigingen te ondersteunen, maar dat beleid heeft op lange termijn geen systematische samenwerking opgeleverd.

”

“Aan de andere kant vinden we het spijtig dat die organisaties dat werk bij ons thuis gaan doen, zonder ons erbij te betrekken. Het is alsof ze *hun* projecten op *hun* manier willen uitvoeren, en dat wij ons daar verder niet mee te bemoeien hebben.”

© IMAGEGAMI - FOTOLIA

De vierde pijler

Al decennialang werken diaspora's als catalysatoren voor ontwikkeling, vooral door financiële steun aan familieleden. Sommige erg actieve diaspora's blijven echter onder de radar omdat de leden ervan weinig tot geen gestructureerde verenigingen opzetten (zie kader p.17). De Marokkaanse gemeenschap is een mooi voorbeeld van een diaspora die, vanwege het historische wantrouwen tegenover het verenigingsleven, erg discreet is, maar die tegelijkertijd nauw verbonden blijft met het land van herkomst. Dat zegt **Hassan Bousetta**, die al jaren de relaties tussen migratie en ontwikkeling onderzoekt¹: “Bij de Marokkanen die

in het buitenland wonen – MRE² worden ze genoemd – is er een groot bewustzijn van de eigen diaspora. Dat vertaalt zich in een hoog aantal bezoeken aan hun land, veel meer dan bij andere gemeenschappen. Veel Marokkanen bezitten ook een huis in Marokko. Er worden immense sommen spaargeld overgemaakt naar familieleden, zodat die geneesmiddelen kunnen kopen, vervoer naar de stad kunnen betalen enzovoort. Er zijn ook spontane solidariteitsacties: als Marokko getroffen wordt door een natuurramp, bundelt de Marokkaanse gemeenschap in België haar krachten om hulp te bieden.”

Trage ngo's

Na een nochtans veelbelovende start in de vroege jaren 2000 (zie kader p.15), zitten de deuren van de ngo's nog steeds op

en specialist in de relatie tussen migratie en ontwikkeling. Hij is ook medeoprichter van vzw *DiverCité*.

² Afkorting van *Marocains résidant à l'étranger*.

¹ Hij maakte o.a. een doctoraatscriptie in de politieke en sociale wetenschappen over een verwant onderwerp (*Immigration, Post-Immigration Politics and the Political Mobilisation of Ethnic Minorities: A comparative Case-Study of Moroccans in Four European Cities*), was actief in de Waals-Brusselse Commissie voor Internationale Samenwerking als vertegenwoordiger van het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking

Floribert Beloko

slot voor de leden van deze diaspora's, hoewel ze in wezen de ideale bondgenoten zijn. **Floribert Beloko**, voorzitter van de Raad van de Afrikaanse gemeenschappen in Europa en België – een diasporavereniging die in 1999 het statuut van ngo kreeg – kijkt er met gemengde gevoelens tegenaan: “Aan de ene kant zijn we ons als diasporaorganisatie natuurlijk bewust van het nuttige werk dat ngo's leveren in regio's waar de staat geen enkele vorm van sociale dienstverlening organiseert, zoals in Congo, dat ik goed ken. Aan de andere kant vinden we het spijtig dat die organisaties dat werk bij ons thuis gaan doen, zonder ons erbij te betrekken. Het is alsof ze hun projecten op hun manier willen uitvoeren, en dat wij ons daar verder niet mee te bemoeien hebben.” **Omar Ba**, onafhankelijk consultant, lid van de raad van bestuur van Echos Communication en oud-coördinator van het Vlaams platform voor Afrikaanse Gemeenschappen, zegt dat die uitsluiting een historisch gegeven is. “Pas sinds het begin van de jaren 2000 zijn migrantenverenigingen hun

Marokkaanse verenigingen nemen pas sinds kort deel aan ontwikkelingsprojecten. Hassan Bousetta legt uit dat de bijzondere geschiedenis van het land daar voor iets tussenzit:

De Marokkaanse diaspora, een verhaal apart

“De regeerperiode van Hassan II was erg woelig. Hij was een machtig vorst met heel wat tegenstanders, waarvan sommigen financiële steun kregen van de Marokkanen in het buitenland, die heel talrijk waren (om historische redenen waar we hier niet verder op ingaan). Die buitenlandse Marokkanen werden steeds meer beschouwd als potentiële verzetsstrijders tegen de monarchie. Hassan II nam maatregelen: in 1974 richtte hij de Europese federatie van Marokkaanse handelaars- en arbeidersverenigingen op. In alle grote

buitenlandse steden werden dergelijke verenigingen opgezet, die hun leden controleerden en in de gaten hielden. In 1991 zag men dat het verzet begon te verzwakken, en nog meer toen Hassan II in 1994 algemene amnestie afkondigde voor buitenlandse Marokkanen die oppositie gevoerd hadden. Ook nu nog houdt Marokko zijn diaspora nauwlettend in de gaten, maar niet meer zoals vroeger. Daarom krijgen de Marokkanen in het buitenland nu weer interesse in het Marokkaanse verenigingsleven, en opent dat zich ook meer naar de wereld.”

© CHONES - FOTOLIA

Omar Ba

plaats gaan opeisen in de wereld van de ontwikkelingssamenwerking. Ngo's werken nog steeds zoals jaren geleden, zonder die nieuwe factor in te calculeren. Wellicht is er nog meer tijd nodig voordat de dingen veranderen." **Miguel de Clerck**, directeur van Echos Communication, is het roerend met hem eens: "Over het algemeen is de ontwikkelingssector extreem behoudsgezind. Nieuwigheden vinden er maar mondjesmaat ingang. De grote stap vooruit is op ideologisch gebied al wel gezet – ideologisch gezien is het logisch om diaspora's een plaats te geven in het beleid rond ontwikkelingssamenwerking. Concreet kennen de ngo's de migrantenverenigingen echter slecht. Die hebben vaak geen nauwkeurig omschreven doel, geen missie die je automatisch met bepaalde competenties of profielen kunt associëren. Het is moeilijk om er een helder beeld van te krijgen, om de juiste gesprekspartners te vinden."

Gesloten deuren

Volgens **Edgard d'Adesky**, die bij de DGD lange tijd werkte rond het thema *'Migratie en onderzoek'* en die hier voor eigen rekening spreekt, is de wereld van de ngo's nog niet klaar om het roer om te gooien en zich open te stellen voor diasporaverenigingen. "Ik denk dat ngo's de diaspora's met een zeker wantrouwen bekijken. Zelfs bij ons op de DGD werden nooit agenten gerecruteerd die uit het Zuiden kwamen. De wil was er gewoon niet, omdat dergelijke samenwerking lang werd beschouwd als een surrogaat voor ontwikkelingssamenwerking. Maar dat is niet meer zo. De samenleving is gemengder geworden. Vandaag leeft er vooral het gevoel dat we iets terug moeten doen voor de mensen in het Zuiden, na alles wat we hun ontnomen hebben. Onze strategie is erop gericht de burgermaatschappij in het Zuiden structureel te versterken, zodat ze haar ontwikkeling zelf in handen

kan nemen. Maar toch blijft het kennelijk een grote stap om banden te smeden met mensen die hier in diaspora leven. Een tijd geleden moedigde de DGD de ngo's aan om zich te groeperen, om samen te werken. Dat heeft weinig resultaat gehad. We merkten dat de ngo's weinig voelden voor samenwerking. Ze werken het liefst op zichzelf. Diezelfde mentaliteit speelt als het gaat om de diaspora's."

Culturele bemiddelaars

Nochtans zouden diaspora's waardevolle informatie kunnen geven aan ngo's die projecten opzetten in het Zuiden, informatie waartoe een organisatie die geworteld is in de cultuur van het Noorden geen toegang heeft. Floribert Beloko: "Je kunt geen land, natie of volk ontwikkelen als je niet begrijpt hoe het in elkaar zit. Als Europeaan – en zelfs als je een andere origine hebt, maar in België geboren bent – ben je afgesneden

Daan Sanders

van de lokale cultuur. Ikzelf ben bijvoorbeeld opgegroeid in een dorp in Congo. Ongeacht hoe oud ik word, ik zal mijn vader nooit in de ogen kijken als ik met hem praat. In België moet je mensen juist aankijken als je met hen praat. U begrijpt: als een ontwikkelingswerker aankomt in een vreemd land, maakt het niet uit of hij veel geld, goede technieken en moderne denkbeelden heeft, als hij die niet kan inzetten in harmonie met de plaatselijke cultuur zal er geen positieve reactie op zijn.” **Daan Sanders**, verantwoordelijk voor het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van de Stad Antwerpen, werkt al jaren nauw samen met de Congolese, Ghanese en Marokkaanse diaspora in de stad. Die contacten zijn van onschatbare waarde gebleken bij het uitbouwen van vertrouwensrelaties met de partners in het Zuiden. “We hebben banden kunnen smeden met onze lokale partners dankzij de interculturele competenties die we ontwikkeld hebben in het contact met de diaspora’s. Als de partners naar hier kwamen, konden we ze laten opvangen bij mensen uit de diaspora en voelden ze zich meteen thuis, op hun gemak.” Ook dat is

De diaspora herbekeken

Het concept *diaspora* is de laatste jaren sterk geëvolueerd. Oorspronkelijk zat er een traumatische dimensie aan vast die een gedwongen vertrek en een bepaalde structurering van de gemeenschap in het gastland impliceerde.

Nu is het begrip veel ruimer geworden. Veel diasporaleden hebben ondertussen de nationaliteit van hun gastland

verworven, ze hebben een *dubbele nationaliteit*. Toch verwijst die term alleen naar de twee aparte nationaliteiten, die op zichzelf lijken te staan. De term *transnationale gemeenschap* wordt door sommigen even veralgemeend en weinig genuanceerd bevonden¹. Het woord

¹ http://www.lemag.ma/MRE%C2%B9-Communaute-transnationale-ou-Diaspora-marocaine_a83707.html

diaspora verwijst ook naar de derde identiteit, de gemengde. Hassan Bousetta over de toepasbaarheid van het begrip diaspora op de Marokkanen in het buitenland: “Zolang men maar goed weet dat de Marokkanen hun land niet verplicht hebben moeten verlaten door bepaalde gebeurtenissen, vind ik dat je gerust over een diaspora kan spreken. We moeten alleen goed afspreken wat daar precies mee bedoeld wordt.”

“Als ze dan *anciens* die al twee of drie generaties in het buitenland wonen, zien terugkeren naar hun land om er projecten op te zetten, kan dat hun tonen dat Afrika vol talent en mogelijkheden zit.”

meer weten

Lectuur

Het potentieel van de diasporafilantropie. Onderzoek naar het geefgedrag van Belgische migrantengemeenschappen
De Bruyn, T. & Develtere, P. (2008), Brussels: King Baudouin Foundation.

Engaging Diasporas. How governments and development agencies can support diaspora involvement in the development of origin countries
de Haas, H. (2006), Oxford: OxfamNovib/International Migration Institute.

Migration, Développement, Codéveloppement: quels acteurs pour quels discours?
Lacoix, T. (2009), Paris: Institut Panos Paris.

De rol van migrantenorganisaties in de ontwikkelingssamenwerking
Meireman, K. (2003), Brussels: DGOS.

Dido Lakama

een grote troef van de diaspora's, vindt **Miguel de Clerck**: “De ontegensprekelijke meerwaarde van de diaspora's is dat ze culturele bemiddelaars zijn. Ze kennen het terrein, ze voelen aan of onze projecten in een bepaalde context zullen aanslaan of niet. Ze kunnen ons helpen ons aan te passen aan onze doelgroep. Ze beheersen de talige codes en de intellectuele schema's van de cultuur waaruit ze afkomstig zijn. Een expat kan de fouten opstapelen omdat hij die codes niet kent. Als hij bijvoorbeeld niet begrijpt dat *tijd hebben* niet hetzelfde is als *op tijd komen*, is dat een ramp. Zulke culturele misverstanden kunnen het hele project doen mislukken.”

Positieve neveneffecten

Samenwerken met diaspora's levert bovendien ook andere positieve neveneffecten op. Volgens **Dido Lakama**, coördina-

trice van vzw Change, kan het succesbeeld dat diaspora's uitstralen naar hun land van herkomst een motiverend en mobiliserend effect hebben. “Mensen uit de diaspora die terugkeren naar hun land van herkomst kunnen dat land hoop geven. Veel Sub-Saharaanse jongeren trekken weg uit hun land omdat ze dromen van het Westen – daarvoor zetten ze hun leven op het spel, omdat ze denken dat ze in Afrika toch geen leven hebben. Als ze dan *anciens* die al twee of drie generaties in het buitenland wonen, zien terugkeren naar hun land om er projecten op te zetten, kan dat hun tonen dat Afrika vol talent en mogelijkheden zit. Doordat ze er zelf voor kiezen om terug te komen, krijgen die jongeren misschien weer hoop en beslissen ze om toch te blijven.”

Voor veel van onze gesprekspartners is werken met de diaspora's ook een manier om migranten te valoriseren. Dat is zelfs de essentie van het Antwerpse ontwikkelings-samenwerkingsbeleid, legt **Daan Sanders**

“ Samenwerking met diaspora's biedt inderdaad een kans om migranten te valoriseren, maar we moeten erover waken dat we hen niet vastpinnen in een eenzijdige identiteit.

uit: “Vroeger hadden we samenwerkingsprogramma's met verzusteringssteden. Rond 2007 beseften we echter dat we ons op die manier enkel concentreerden op capaciteitsversterking van de twee lokale administraties en dat we geen band hadden met de Antwerpse burgerbevolking. We hadden geen banden met verenigingen van etnische minderheden hier. Nu we met de diaspora's werken, willen we dat onze projecten ook banden smeden tussen de leden van lokale gemeenschappen hier, en tussen die gemeenschappen en onszelf. De banden zijn de voorwaarde voor vertrouwen: nu ze er zijn, komen de gemeenschappen gemakkelijker hun bekommernissen met ons bespreken, de problemen die ze hier ervaren en waar we misschien niets van zouden geweten hebben als die vertrouwensband er niet geweest was. Die gemeenschappen krijgen trouwens ook meer zelfvertrouwen. Ze leggen gemakkelijker contact met andere stadsdiensten, wat ze vroeger niet deden omdat ze dachten dat

de administratie totaal ontoegankelijk was voor hen. Ze hebben een tweede adem gevonden: ze hebben de inspiratie en de motivatie gevonden om ook hier projecten op te zetten, in hun eigen gemeenschap, met jongeren bijvoorbeeld.”

Gevaar voor instrumentalisatie

Omar Ba vindt ook dat samenwerken met de diaspora's een manier kan zijn om migranten te valoriseren, maar wel op voorwaarde dat ze reële inspraak krijgen. “Als ngo's alleen een beroep doen op iemand uit de diaspora omdat het goed is voor hun imago, maar die persoon er verder voor spek en bonen bij zit, dan zijn ze fout bezig en wordt hij opgesloten in zijn identiteit. Erger nog, zijn identiteit wordt gereduceerd tot een instrument. Als de persoon in kwestie daarentegen integraal deel kan uitmaken van een ontwikkelingsproject, dan wordt hij gevaloriseerd, doordat hij echte macht krijgt.” **Miguel de Clerck** deelt die visie:

“Door met de diaspora’s te werken kunnen we migranten valoriseren. Maar we mogen niet in de valstrik trappen dat we diasporaverenigingen aanspreken omdat het diaspora’s zijn. Dan zouden we onze partners kiezen in functie van hun origine. Maar we moeten ze kiezen in functie van hun competenties (o.a. hun culturele competenties). Ik moet denken aan een Italiaans-Tunesische vrouw die me eens vertelde dat ze constant werd opgevoerd in Italiaanse media, alleen maar omdat ze Tunesische was en dat men er daarom automatisch van uitging dat ze kon meepraten over alles wat er zich in Tunesië afspeelde. Na een paar keer had ze er genoeg van om als *Tunesische* te moeten opdraven. Ze kreeg vragen over onderwerpen waarover ze eigenlijk geen positie wilde of kon innemen, zoals de islam en het fundamentalisme. Ik zou dus zeggen dat samenwerking met diaspora’s inderdaad een kans biedt om migranten te valoriseren, maar dat we erover moeten waken dat we hen niet vastpinnen in een eenzijdige identiteit.” **Hassan Bousetta** roept ook op tot voorzichtigheid: “Je kunt de bijdrage van migranten valoriseren door hen zichtbaar te maken in de ontwikkelingsprojecten in het Zuiden. Maar daar zijn ook risico’s aan

verbonden. In deze tijden wordt migratie soms bekritiseerd omdat het zorgt voor geldstromen naar het land van herkomst.

Miguel de Clerck

Sommigen denken dat al het geld dat naar ginder gestuurd wordt, dus niet bij ons gebruikt wordt en ook niet bijdraagt aan ontwikkeling daarginds. Ze vinden het dus weinig loyaal om geld naar huis te sturen. Daarom is het belangrijk om het kader van onze samenwerking, het dak waaronder we samenwerken, duidelijk te omlijnen. Als we ervan uitgaan dat we een gemeenschap vormen aan weerszijden van de Middellandse Zee, met een gemeenschappelijk dak, dan werken we aan een gedeelde groei. We moeten af van de tegenstelling *wij en zij*, van *wat goed is voor hen, is niet goed voor ons*, en andersom. In plaats daarvan moeten we laten zien dat er een gemeenschappelijk doel is: welvaart voor iedereen, niet alleen op sociaal gebied, maar ook op cultureel, economisch en politiek gebied. Ook daarin is een rol weggelegd voor de ngo’s: ze moeten mensen ervan bewustmaken dat we geen muur moeten bouwen aan de overkant van de Middellandse Zee, of achter de

Sahara. Want die muur wijkt voortdurend achteruit. De hele Noord-Zuidas zou een as van samenwerking moeten zijn.”

Naar een nieuw ontwikkelingsparadigma

Edgard d'Adesky pleit ook voor een nieuwe visie op samenwerking. Hij constateert dat we gefaald hebben, en stelt daarom voor om het hele systeem te herzien. “Ik geloofde echt in het potentieel van diasporaverenigingen. In België zijn er een honderdtal die kleine ontwikkelingsprojecten in het Zuiden steunen. We wilden hen aanmoedigen om het statuut van ngo aan te vragen. Daarvoor hebben we allerlei middelen ingezet. Maar het draaide uit op een ontgoocheling. In tien jaar tijd heb ik geen enkele structuur gezien die aan onze voorwaarden voldeed. Dat gezegd zijnde: ook andere ngo's lopen tegen datzelfde probleem aan, het is niet specifiek voor diasporaverenigingen. Ngo's én diasporaverenigingen zouden sterker staan als ze zich verenigden in platforms of consortiums. Ook dat hebben we in beide sectoren proberen aan te moedigen, maar tevergeefs. Het is ook logisch – het verenigingswezen is alleen maar verenigend in naam. Het is een markt. Dat heeft me ertoe gebracht het systeem zelf in vraag te stellen. Ik denk dat we verkeerd bezig zijn

© SGAPPA - FOTOLIA

Complexe culturele relaties

Als culturele bemiddelaars kunnen diaspora's ook lijden onder te nauwe culturele banden.

Miguel de Clerck: “De diaspora's zijn nog niet sociaal onafhankelijk. Er zijn bepaalde onderwerpen die ze liever niet aansnijden. Soms zitten ze vast in een sociaal verwachtingspatroon, door stilzwijgende normen die ze zelf ook moeten volgen.”

Omar Ba treedt hem bij: “Dat klopt voor bepaalde gemeenschappen, maar veel hangt af van het aantal

leden. De gemeenschap uit Tanger is hier in Antwerpen bijvoorbeeld heel groot. Zoals in alle gemeenschappen is er een zekere sociale druk op de leden. Als je deze mensen inschakelt in een project in het noorden van Marokko, hun thuisregio, zullen ze misschien terughoudender zijn dan anderen, omdat ze de heersende codes willen respecteren. Maar ook als je bijvoorbeeld een project met een Senegalese Peul organiseert in Guinese regio's waar er ook Peuls wonen zal dat problematisch zijn. De

historische banden tussen de twee regio's zorgen ervoor dat de perceptie van elkaar al vastligt. Dat zou zijn alsof een Senegalese ngo een Waal zou kiezen om een ontwikkelingsproject in Antwerpen te gaan leiden, omdat hij toch een Belg is en dus de culturele codes moet kennen. Die Waal zal waarschijnlijk veel vooroordelen moeten ontkrachten voor hij de Antwerpenaren meekrijgt. Om dergelijke struikelblokken te vermijden moeten we consultants inschakelen.”

“Ik denk dat we verkeerd bezig zijn en dat we ons rechtstreeks op het Zuiden moeten richten. We moeten niet via ngo's in het Noorden passeren om het Zuiden te versterken. Alles wat we aan ngo's in het Noorden geven, komt niet in het Zuiden terecht.

en dat we ons rechtstreeks op het Zuiden moeten richten. We moeten niet via ngo's in het Noorden passeren om het Zuiden te versterken. Alles wat we aan ngo's in het Noorden geven, komt niet in het Zuiden terecht. Ik vind dat we rechtstreekse relaties moeten aanknopen met verenigingen in het Zuiden. Helaas is daar geen gedecentraliseerde structuur aanwezig die die financiële middelen kan beheeren. Daar zie ik een belangrijke rol voor migranten. In plaats van de diaspora's raad te geven over de beste en veiligste manier om geld over te maken, moeten we ze beschouwen als ontwikkelingswerkers. We moeten alle migranten wegwijs maken in de ontwikkelingssector, ons niet alleen richten op diasporaverenigingen die al humanitair werk doen. De migranten moeten als tussenpersonen gaan fungeren voor de reeds bestaande structuren in het Zuiden, die niet altijd zichtbaar zijn. We moeten hen ervan bewust maken dat die structuren

bestaan, dat ze nuttig en nodig zijn, zodat ze ons op hun beurt informatie kunnen geven. In die configuratie moeten we geen middelen verspillen aan het opzetten van grote structuren in het Noorden, maar kunnen we meer en kleinere structuren opzetten, die meer op virtueel niveau functioneren. Het zouden een soort antennes zijn die dynamische structuren in het Zuiden opsporen en signaleren. De ngo's van het Noorden zouden dan stap voor stap verdwijnen en vervangen worden door ngo's in het Zuiden. Het steunen van die ngo's in het Zuiden zou geen banen mogen genereren in het Noorden. Migrantengroepen die in diaspora leven zouden die dynamische structuren in het Zuiden uit solidariteit moeten signaleren, omdat ze in de doelstellingen van die structuren geloven, omdat ze daarover gesensibiliseerd zijn. Dat zal waarschijnlijk onze missie voor de toekomst worden.”

CÉLINE PRÉAUX

Oog in oog met onze vooroordelen

Nog voor u dit dossier las, heeft u wellicht nagedacht over de vraag of u werken met organisaties uit de diaspora al dan niet wenselijk vindt. We beelden ons in dat u a priori eerder voor bent, maar we konden evengoed van de omgekeerde hypothese uitgaan. Telkens wanneer u bij de lectuur van het artikel een argument tegenkwam dat in uw richting ging, heeft u misschien “*ah ja natuurlijk*” gezegd, of “*dat is evident!*”. Misschien zat u zelfs met een argument in het hoofd en heeft het artikel het verwoord. Het is de taak van de journalist om valkuilen op te zetten op uw zoektocht naar gekende argumenten. Ze brengt diverse standpunten naar voren, ze wekt uw nieuwsgierigheid om een tegenargument te overwegen, ze nodigt u uit om in een wereld te treden die ingaat tegen de wereld waarin u zich oorspronkelijk genesteld had, ze verrast u. Dit artikel is geslaagd wanneer de journalist u heeft uitgenodigd uw oorspronkelijke positie te herzien. Ze zal uw mening uit de val van de simplificatie gehaald hebben, ze zal u de eigenschappen die u haar oorspronkelijk had toegedicht ontnomen hebben. En zo zal

ze bijgedragen hebben tot het afbreken van uw vooroordelen met betrekking tot de initiële vraag en ze zal u tot reflectie aangezet hebben...

BEGRIJPEN